

TUNTOSARVI

Nro 12 1986

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 12/86
12. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen

TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Marja-Liisa Heiskanen on kuurosokeiden ääni sosiaalihallituksessa	1
Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen uutisia tammikuussa 1986	4
Matka-apteekki	7
Ajankohtaista	10
Lukijan palsta	13
Ilmoitukset	15

TUNTOSARVI

21.3.1986

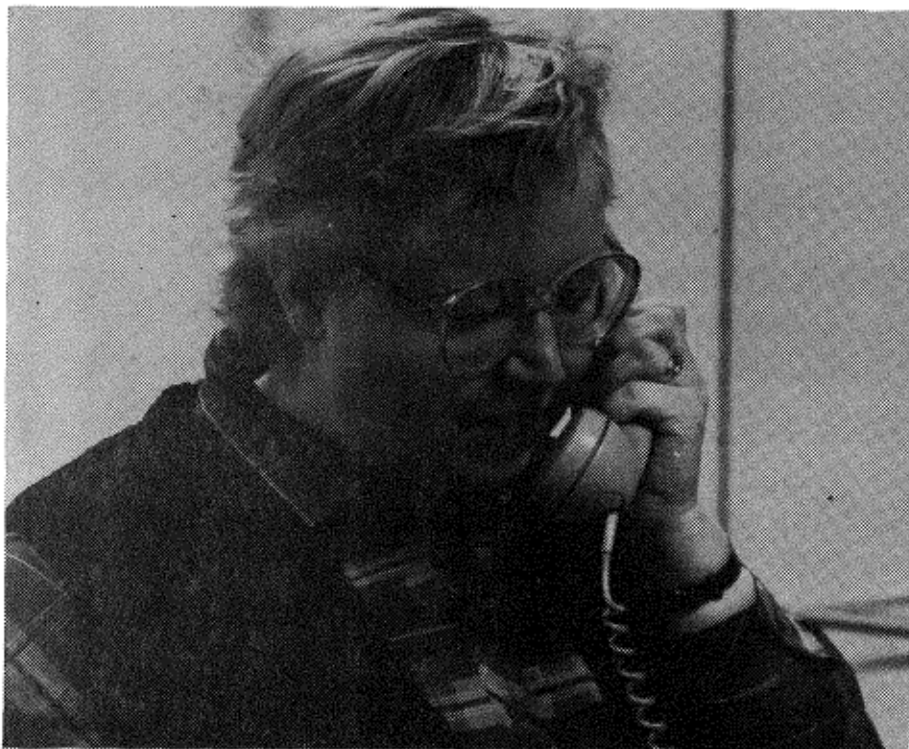
Marja-Liisa Heiskanen on kuurosokeiden ääni sosiaalihallituksessa

Marja-Liisa Heiskanen on ollut kuurosokeiden johtokunnassa jo monta vuotta. Kuurosokeisiin tutustumisen hän aloitti yli kymmenen vuotta sitten silloisen puheenjohtajan Inger Lindgrenin houkuttelemana.

Helsingin Hakaniemessä, ympyrätalon neljännessä kerroksessa tehdään päätöksiä mm. kuntoutusasioista. Tänne soittelevat monet järjestöt ja kyselevät esimerkiksi juuri nyt rahoja sopeutumisvalmennusleirien järjestämiseen.

»Tilanne ei ole hyvä», kertoo ylitarkastaja Marja-Liisa Heiskanen. Anomassa on kaikkiaan noin 50 järjestöä ja rahaa jaossa kolmisen miljoonaa markkaa vähemmän kuin järjestöjen tarve olisi. »Tämä merkitsee sitä, että kaikkia anottuja rahoja ei voida antaa, joudumme karsimaan sunnitelluista sopeutumisvalmennusleireistä noin neljäsosan», Marja-Liisa Heiskanen selvittää.

Ongelma on Marja-Liisan mukaan siinä, että kunnat eivät osallistu tarpeeksi sopeutumisvalmennuksen maksuun. Valtio maksaa vielä sopeutumisvalmennuskursseja jonkin verran, mutta niin kuin muokin toimin-

»Järjestöt alkavat jo kysellä päätöksiä sopeutusvalmennusrahoista. Huhtikuun alussa ei muuta ehdi tekemäänkään kuin vastaamaan puheliin jolleivät päätökset ole valmiina», sanoo ylitarkastaja Marja-Liisa Heiskanen sosiaalihuoltolaitoksesta.

ta on siirtynyt VALTAVA:n myötä yhä enemmän kuntien harteille, on myös sopeutusvalmennus tarkoitus siirtää sinne. Siksi valtion määrärahat tätä tarkoitusta varten eivät ole juurikaan lisääntyneet.

Tällaisessa tilanteessa on hyvä, että sosiaalihuoltolaitoksessa on henkilö, joka on hyvin perillä kuurosokeiden asioista. Vaikka Marja-Liisa Heiskanen ei luonnollisestikaan voi olla puolueellinen päätöksiä tehdessään, on hyvä, että sosiaalihuoltolaitoksessa on kuurosokeiden asioiden asiantuntija. Silloin eivät kuurosokeiden asiat jää rempalleen ainakaan tiedon puutteen vuoksi.

Eikä virkamies voikaan olla puolueellinen. Tämän takaavat säännökset joiden perusteella rahoja jaetaan. Esimerkiksi sopeutusvalmennusrahoja jaettaessa on olemassa selvät ohjeet millä perusteella ja kenelle rahaa tulee antaa. Esimerkiksi valtakunnalliset pienryhmät ovat etusijalla. Kun määrärahojen hakijoista on tehty yhteenveto, valmistuu ohjeitten mukainen esitys rahojen jaosta. Tämän jälkeen sosiaalihuoltolaitoksen kollegio päättää lopullisesti rahojen jaosta. Kollegioon kuuluu osastopäälliköitä ja johtajia, yhteensä vajaat kymmenen henkilöä. Sopeutusvalmennuksesta odotetaan päätöksien olevan valmiina huhtikuussa.

Kuntien osuus yhä tärkeämmäksi

VALTAVA laki toi tullessaan kunnille lisää päätösvaltaa ja vastuuta päätettäessä erilaisista vammaisten asioista. Marja-Liisa Heiskanen arvioi, että suuret järjestöt ovat pärjänneet kuntien kanssa melko mukavasti. Ne ovat saaneet kunnan päättäjät uskomaan, että vammaiset tarvitsevat palveluja. Sen sijaan pienten järjestöjen on selvästi vaikeampaa esittää asiansa

niin vakuuttavasti ja pontevasti, että heitä uskottaisiin rahojen myöntämiseen asti. Kuurosokeat ovat juuri tällainen pieni vammaisryhmä, joka unohtuu helposti päätöksiä tehtäessä kunnissa ja kuntainliitoissa.

Niinpä Marja-Liisa Heiskanen näkeekin nyt kuurosokeiden oman yhdistyksen roolin entistä tärkeämmäksi. Yhdistyksen tulee tuottaa palveluja ja saada asioita kuurosokeista ja heidän tarpeistaan kuntien päättäjien tietoon. Marja-Liisa arvioi, että voimassa oleva sosiaalihuoltolaki antaa tähän työhön hyvät mahdollisuudet, kunhan vain löytyy työntekijöitä ja saadaan ideat kunnissa kaupaksi.

TP

Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen uutisia tammikuussa 1986

Kansainvälinen aikakauslehti kuurosokeille

Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen toimisto on kääntänyt yhden numeron (nro 3/1985) aikakauslehteä International Newsletter for the Deaf-Blind ruotsiksi. Tarkoituksena oli, että tämä käännös voitaisiin levittää koko Pohjolan kuurosokeille.

Mustakirjoituskappale on lähetetty muiden Pohjoismaiden yhdistyksille, jotta he itse voivat monistaa

sen. Pistekirjoituskappaletta voimme lähettää Ruotsin yhdistyksestä. Myös vuonna 1986 kansainvälinen aikakauslehti käännetään ruotsiksi. Ruotsin kuurosokeiden yhdistys on saanut määrärahan sosiaaliministeriöltä tätä julkaisua varten.

Optinen lukija

Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen toimistolla on jonkin aikaa ollut lainassa optinen lukija, Kurzweil Reading Machine, joka on valmistettu USA:ssa. Olemme käyttäneet sitä mm. »lukemaan» SDR-kontaktin, Kuurojen liiton lehden, tietokoneelle, josta se sitten voidaan kirjoittaa pistekirjoituksena. Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen syntymäkuurojen pistekirjoitusta taitavien kiinnostus on ollut suuri. Toivomme, että Ruotsin kuurojen keskusliton avulla voimme jatkaa tätä palvelua. Jos hallitus on suopea, niin ehkä vähitellen saamme oman lukijan, ja silloin mahdollisuutemme tuottaa pistekirjoitusta paranevat huomattavasti.

Kuurosokeiden vaalivalvojaiset

Syksyn eduskuntavaaleissa pystyivät ne kuurosokeat joilla on pistekirjoituspuhelin, soittamaan Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen tietokoneelle ja saamaan viimeisimmät tulokset ääntenlaskusta samanaikaisesti teeveetä katsovien ruotsalaisten kanssa. Kolmen tunnin ajan syötettiin uusia lukuja noin joka kahdeskymmenes minuutti.

Tulkkipalvelu

Heinäkuun 1. päivään asti 1986 on muutaman vammaisliiton (Ruotsin kuurosokeiden yhdistys, Kuulon edistäminen, Ruotsin kuurojen keskusliitto) tulkkipulujen maksajana valtio eivätkä maakäräjät (minkä vastuulla on »asioimistulkinta»). Vielä siihen asti tämä on kokeilutoimintaa, mutta Ruotsin kuurosokeiden yhdistys tekee työtä valtion määrärahojen pysyväistämiseksi yhdistystoiminnassa tarvittavaa tulkkausta varten.

Ruotsin kuurosokeat

Valtion vammaineuvosto on julkaissut täydentävän tilaston, Ruotsin kuurosokeiden määrästä – niissä kymmenessä läänissä, joista ei tehty selkoa ensimmäisessä raportissa maaliskuussa 1984.

Tutkimus aikuisten kuurosokeiden opiskelutilanteesta

Kouluhallitus on alkanut tehdä kartoitusta siitä, mitä koulutusta on saatavilla aikuisille kuurosokeille. Tarkoituksena on luoda koulutusjärjestelmä, joka vastaa paremmin kuurosokeiden tarpeita ja kiinnostusta.

Matka-apteekki

Kevätaurinko alkaa paistaa ja houkuttelee Tuntosarvenkin lukijoita ainakin suunnittelemaan matkoja – lähelle ja kauas. Ohessa Yhteishyvä-lehdestä lyhennetty juttu siitä, millaisia lääkkeitä matkalle pitäisi vartata mukaan. Asiantuntijana on SOK:n henkilökunnan lääkäri Juha Teirilä. Artikkelin on kirjoittanut Leena Palosaari.

On kahdenlaisia matkalle lähtijöitä, aloittaa Juha Teirilä. Terveitä ja niitä, joilla on jokin vamma tai tauti, joka ei kuitenkaan estä heitä matkustamasta.

Vakituista lääkitystä käyttävien on huolehdittava omien lääkkeidensä mukaan ottamisesta. Eikä riitä, että ottaa mukaansa lasketun määrän. Ylimääräisiä pillereitä pitää olla jo siksikin, että matka voi arvaamattomista syistä pidentyä. Voipa joku pillereistä lipsahtaa kädestäkin ja solahtaa vaikkapa viemäriin tai lattianrakoön.

Aikaerot ovat vakituista määräikaan nautittavaa lääkettä käyttävien ongelma. Esimerkiksi insuliinipistokset on suunniteltava tarkkaan, jotta oikea rytmi säilyisi, Juha Teirilä muistuttaa.

Lääkkeet on lisäksi syytä pitää käsimatkatavarana ja helposti käsillä. Suotavaa on, että ne olisivat alkuperäispakkauksissa, sillä monilla rajoilla tullimiehet alkavat olla tarkkoja purkkien, pillereiden ja jauheiden suhteen.

Osalla terveitä ihmisiä matkalla tulee tiettyjä ennalta ennustettavia vaivoja. Joku on herkempi ruuansula-

tukseltaan, toinen arka hyönteistenpuremille. Joku taas sotkee sisäisen kellonsa tyystin ja potee univaikeuksia ja joku on vain herkistynyt auringolle tai saa heinänuhan.

Mitä, mihin milloin

Pieniä tapaturmia sattuu tuhkatiheään. Patikkamatkalla syntyy hankautumia, nilkka venähtää vaikeassa maastossa, hyönteinen pistää tai käärme puree puhumattakaan siitä mahdollisuudesta, että hiiri, myyrä tai orava puree. Näihin kaikkiin vaivoihin auttaa oma apu, kun mukana on oikeat tarpeet.

Hankautumia ja haavoja varten on mukana oltava ihon puhdistamiseen sopiva aine. Se voi olla pieni pullo Oxygenolia, vetyperoksidia ja joka tapauksessa jokin antiseptinen puhdistusaine. Kätevä on uusi haava-setti, jossa pyyhe ja antiseptinen aine ovat yhdessä ja kevyessä pakkauksessa, joka lisäksi on helppo käyttää.

Pikasiteet käyvät pieniin haavoihin, isompaa varten on hyvä varata mukaan harsotaitoksia. Ne eivät paljon paina, mutta saattavat hyvinkin olla tarpeen, Juha Teirilä muistuttaa.

Isomman haavan sitominen pitävästi helpottuu, jos pakkauksessa on ideaside, joka on tarpeen myös pienissä venähdyksissä, jotta matka voisi jatkua.

Jokaisella pitäisi olla voimassaoleva jäykkäkouristusrokotus, Juha Teirilä muistuttaa.

Matka-apteekkiin kuuluu myös antiseptinen hydrokortisonivoide, joka auttaa hyönteistenpuremiin, sopii

niin hiertymiin kuin lievittämään poltetta auringonpolttamalla iholla.

Kyypakkaus on oiva apuväline paitsi käärmeenpuremissa myös pahassa ampiaisenpistossa. Monet ovat hyvin herkkiä ampiaisille, jolloin kyypakkauksen sisältämä kortisoni rauhoittaa reaktiota. Kyyn purtua pakkaus on ensiapu. Silloin on joka tapauksessa pyrittävä mahdollisimman nopeasti tohtorin pakeille.

Mäkäräisen- ja hyttysenpuremilla on usein tapana ruveta märkimään. Hammassärkykin voi yllättää kaukana kotoa, joko metsässä tai vieraalla maalla. Silloin on apua, jos on ennen matkaa voinut sopia oman lääkärintensä kanssa erytromysiinistä. Se on reseptilääke, mutta varsin laaja-alainen yleisantibiootti, jolle harvoin on allerginen. Mutta sitä saa ainoastaan lääkärin määräyksestä, Juha Teirilä selittää.

Kuun kuume tai ripuli yllättää

Matkalla voi yllättää flunssa. Suomen suvessa sataa ja vilustuminen on mahdollista, mutta yhtä hyvin kuumeen hankkii etelässäkin.

Disperiini tai asperiini on hyvä yleislääke. Siitä on apua paitsi kuumeeseen myös tapaturmiin, onhan sillä kipua lievittävä vaikutus.

Ripuliin on ainoa tepsivä lääke syömättömyys ja runsas nesteiden nauttiminen. Toissijainen hoitokeino on Tannopon, mutta se ei tehoa, ellei ole syömättä.

Mitä mainitsemini nukahtamislääkkeisiin tulee, ne ovat alkoholin kanssa huono yhdistelmä.

Lisäksi matkalla on tärkeää säilyttää lämpötasapai-

no. Lämpöhalvaus kuuluu lääkärinhoitoon. Jos on korkea kuume, potilasta yritetään viilentää, mutta keinoksi eivät sovi kylmät juomat.

AJANKOHTAISTA

Työvoimaministeri Urpo Leppänen sai oikeuskansleri Kai Kortteelta huomautuksen. Huomautuksen syynä olivat Leppäsen tekemät virheet. Leppäsen ministeriö oli ylittänyt valtion budjettiin varatun määrärahan kuudella miljoonalla markalla. Oikeuskansleri Korte jätti eduskunnan harkittavaksi, tulisiko Leppänen vetää virheellisestä menettelystään valtakunnanoikeuteen. Korte itse on sitä mieltä, että Leppästä varten valtakunnanoikutta ei tarvitse kutsua kokoon, koska hänen toiminnastaan ei aihutunut valtakunnalle varsinasta vahinkoa.

Työvoimministeriö oli käyttänyt kiistan aiheuttaneet kuusi miljoonaa markkaa pitkäaikastyöttömien työllistämiseen. Tähän tarkoitukseen oli varattu budjetissa kyllä rahaa, mutta ei niin paljoa kuin Leppäsen johtama ministeriö käytti.

Helsingin Sanomat 7.3.

Paljon pelätty susi

Sudet ovat palanneet Suomen luontoon. Nyt niitä on tavattu joitakin yksilöitä jo aivan eteläisessäkin Suomessa. Kaikkiaan susia arvioidaan olevan Suomessa nyt 150-300. Susi on erittäin sopeutuvainen eläin. Siksi se voi lisääntyä nykynäkymillä hyvinkin paljon Suomessa. Luonto voisi kyllä hyvin kestääkkin selvästi nykyistä suuremman susikannan, mutta jos niiden lukumäärä nousisi useisiin tuhansiin, tulisi niille ruokapula. Saalistettavia eläimiä ei riittäisikään enää susien ruoaksi ja silloin olisivat vaarassa kotieläimet.

Suden levinneisyysalue on laaja ja sen myötä myös susien ruokavalio. Kanadan ja Euraasian tundralla sudet syövät poroja ja myskihärkiä, metsäalueilla saaliina ovat hirvet, valkohäntäpeurat, saksanhirvet ja villisiat. Vuoristoissa elävät sudet syövät villilampaista ja vuohia.

Erityisesti kesäikaan sudet saalistavat myös pienempää riistaa, kuten majavia ja jäniksiä. Mielenkiintoinen piirre susilauman saalistuksessa on se, että tiettyjen eläinten saalistus kulkee susilaumassa perimätietona sukupolvelta toiselle. Esimerkiksi Neuvostoliitossa tappoivat jotkut sudet tutkimusten mukaan saksanhirviä, toiset lumilampaista ja villisikoja ja erityisesti reviirittömät eläimet kotieläimiä.

Susilauma on tavallisesti 2-7 yksilöä. Sudet alkavat tehdä tutkimusretkiä synnyinlaumansa reviiirin ulkopuolelle jo kymmenen kuukauden iässä. Irtautuminen laumasta kestää joskus useita vuosia. Silloin kun saa-

lista on runsaasti ja susja vähän, kannattaa susinuorukaisten lähteä synnyinlaumastaan jo puolitoistavuotiaina perustamaan omaa reviiriä. Tässä tilanteessa näillä nuorillakin yksilöillä on hyvät mahdollisuudet kasvattaa pentunsa menestyksellisesti.

Susikannan tihtyessä ei reviirin perustaminen käykään päinsä yhtä helposti. Etenkin hyvillä saalistusmailla voivat susilaumojen reviirit sijaita vieressä ja vieraiden laumojen alueella nuoret sudet liikkuvat henkensä kaupalla.

Vielä ei susista ole haittaa

Susista on tällä hetkellä merkittävää haittaa oikeastaan vain poroelon verottajana. Sielläkään vahingot eivät ole kovin merkittäviä. Susien lisääntymiskyky on kuitenkin suuri. Eläimet tulevat sukukypsiksi 22 kuukauden iässä ja naaras saa kerrallaan keskimäärin 5-6 pentua. Niinpä susikanta voi suotuisissa olosuhteissa lähes kaksinkertaistua kolmessa vuodessa.

Ihmiselle susista ei ole juuri minkäänlaista vaaraa. Ehdottomasti ei voida kuitenkaan sanoa: susi ei käy ihmisen päälle. Mikä tahansa eläin – hirvi, karhu, piisami, koira, lehmä ja ihminen – voi erikoistapauksessa hyökätä ihmisen kimppuun. Viime vuosisadalla kerrotut jutut susien hirmuteoista ovat keskimäärin tolkutonta liioittelua.

Noilta ajoilta on kuitenkin todistettuja tapauksia ihmisiin kohdistuneista hyökkäyksistä. Mutta on muistettava, että olot olivat tuolloin toiset: metsissä oli hirvieläimet metsästetty sukupuuttoon ja sudet liikkuvat

ihmisten nurkissa kotieläimiä saalistamassa. Lisäksi susia ei välitetty juuri metsästä.

Sudet, jotka 1800-luvulla ahdistelivat ihmisä, saattoivat myös olla tarhoista karanneita yksilöitä tai susikoira -risteytyksiä, joiden tiedetään suhtautuvan ihmiseen pelottomasti.

Petri Nummi
Metsälehti 5/86

Lukijan palsta

Jäitä ja huumoria hattuun

Mistähän saisi halvalla opaskoiran ostaa, ettei tarvis piskiä ruveta hankkimaan, eihän niistä ole muuta kuin harmia. Juoksevat vain pitkin raittia ja suihkivat puhelintolppia. Ei ihme jos linjat aina suhisi, niin että piti vaihtaa kuulolaittekin, jotta sais edes jotain selvää.

Mutta ennenkuin mä päätän ostaa tuommoisia vehkeitä niin minun on laskettava sen sapuskat, paljonko se syö. Pihvi olisi kyllä vähän kallista, mutta ei viitsisi ostaa koiranmakkaraa jääkaappiin. Enhän minä muuten, mutta jos sattuisi olemaan vähän kekkulissa, niin siinä voileipää tehdessä voi se koirakin ajatella, että mitäs toi pihkunan juippi hänen sapsukoitaan syö.

Eipä silti, hyviähän ne on muutenkin pitää meinaan

ne koirat. Pitää vain tehdä budjetti myös lääkäri- ym. laskujen varalle ja varmistaa, miten kaukana se lääkäri on ja katsoa myös pirssin puhelinnumero hätävaralle.

Harjoja tarttisi olla kanssa, jotta ei tarvitse kuulla että toi äijä on taas käynyt riijuulla. Jotakin pitäisi keksiä senkin puolesta jos mä makaan kipeänä. Kai se pitäisi opettaa itte ostamaan sapuskat. Mutta mistäs sen tietäisi vaikka se lähtisi itse sille riijuureisulle, ja täällä kyllä käy mökä silloin kun pitää olla ovella karjumassa sitä rakkia takaisin.

Kun minä joskus ostan karkkia tai kaljaa miin aina se on siinä kieli pitkänä kinuamassa omaa osuuttaan. Eihän minun kannata enää ostaa edes viinan tippaakaan, kun se »apuväline» on aina silmä tarkkana vaatimassa omia osuuksiaan. Jos ei anna se alkaa marista.

No jos rahat tämmöisen hummailun kanssa loppuvat ja tilipäivän nimipäivään on vielä pitkä aika niin pitäisikö se hakea konkurssiin, vai pitääköhän sittenkin viedä se pörssiin jos sattuisi meklari tarvitsemaan. Ei muuten mutta sille rakille tulisi jo kunnon virka, haukkuisi vain herroja jotka eivät osta pörssiosakkeita.

Kyllä minä taidan sittenkin soittaa tytöille ja kysyä, lähetkö saatolle niin poiketaan Tallukan parketilla pyörähtämässä pari valssia kun mulla kerran on tulkkiopas päätös ja saa vähän nättiä hymyä ja hienoa tuoksua ihailta, ja niin turvallista lämmintä käsivartta.

Muuna aikana minä sitten voin kulkea vaikka metrin putken läpi sihtaamalla. Mitä pitempi putki sitä pime-

ämpä se on ja sitä vähemmän häikäisee.

Minä peruutan sen koirakaupan, muuten alkaa vielä mukulat ja eukko mulle huutaa. En minä kärsi kuulla kun rahat loppuu ja pitäisi housut myydä jotta saisi silakoita ostaessa edes näkin kylkiäsenä.

Ossi Rajala

Ilmoitukset

Kansainvälinen toimintaleiri nuorille kuurosokeille
Oletko 16-30-vuotias kuurosokea? Kiinnostaisiko sinua lähteä viikoksi Englantiin?

Ensi heinäkuun 5.-12. päivinä järjestetään Skotlannin kauniissa maisemissa Englannissa nuorten kuurosokeiden kansainvälinen toimintaviikko.

Viikolle tulee osallistujia ympäri Eurooppaa. Ohjelmassa on mm. tutustumista Skotlantiin, tanssia, urheilua, kalastusta, purjehdusta. Runsaan ohjelman lisäksi on aikaa myös rentoutumiseen.

Leiri maksaa 50 puntaa (on noin 500 mk) sekä kuurosokealta että hänen oppaaltaan. Lisäksi tulevat vielä matkat Suomesta Englantiin ja takaisin. Kustannusten pienentämiseksi on mahdollista saada avustusta.

Jos olet kiinnostunut, ota yhteys Suomen Kuurosokeat ry:n toimistoon. Asia tulisi laittaa vireille mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään toukokuun alkuun mennessä.

Vuokralle tarjotaan

Suomen Kuurosokeat ry:n Tampereella toimiva kuurosokeiden palvelutalo julistaa haettavaksi Tampereen Heravantaan, osoite Virtainpolku 2, keällä 1986 valmistuviin vuokratotaloihin rakennettavat vuokrahuoneistot:

1 H plus K	44 neliötä	4 kpl
2 H plus K	64 neliötä	2 kpl
2 H plus K	66 neliötä	2 kpl
3 H plus K	79 neliötä	2 kpl

Asunnot on varustettu nykyaikaisin kalustein, eivät sisällä huoneistokohtaista saunaa. Asuntojen vuokran vahvistaa asuntohallitus.

Asuntojen hakijoiksi hyväksytään asuntohallituksen määräämät ehdot täyttävät hakijat ensisijaisesti kuurosokeat henkilöt.

Hakuaika on 17.3.-30.4.1986 ja asunnot on haettava asuntohallituksen lomakkeella nro 34.

Hakemukset liitteineen on toimitettava 30.4.1986 mennessä osoitella: Kuurosokeiden Palvelutalo, Virtainpolku 2, 33720 Tampere.

Lisätietoja antavat Suomen Kuurosokeat ry:n keskustoimisto, puh. 90/7704 354 sekä kuurosokeiden palvelutalo, puh. 931/178 300.

Tampereella 7. p:nä maaliskuuta 1986
